

Derleyen: Güvenç ÇELEBİ
H.Ü JeoGenç

hizmet ticaret genel antlaşması(GATS)

GATS Hizmet Ticareti Genel Anlaşması'dır. 1947 yılında imzalanan GATT-Tarifeler ve Ticaret Genel Anlaşması kapsamında 1986-1994 yıllarında yapılan Uruguay Görüşme Turunda GATT'a dahil edilmiş ve 1.01.1995 tarihinde resmi olarak faaliyete geçirilen Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) bünyesine aktarılmış olan hizmet ticaretini düzenleyen ilk çok taraflı anlaşmadır. Dünya Ticaret Örgütü'nün 1995 yılı başında resmi olarak kuruluşundan önce de, hedefleri gümrük uygulamalarını aşamalı olarak kaldırma ve ticareti tüm dünyada serbestleştirmek olarak tarif edilen GATT anlaşması çerçevesinde bir araya gelen devletler, ticaretin liberalizasyonu yönünde görüşmelerini, çeşitli görüşme turları çerçevesinde sürdürmekteydiler. Bunlar arasında yer alan Uruguay görüşmeler turu, 1986-1993 yılları arasında gerçekleştirilmiş olan önemli aşamaların katedildiği bir görüşmeler turuydu. GATS anlaşması da bu görüşmeler turunun sonlanması öncesinde müzakere edilerek görüşüldü ve imzalandı. Türkiye Cumhuriyeti de 1994 GATS anlaşmasına DTÖ kurucu üyesi olarak imza attı ve anlaşma TBMM'de 25 Şubat 1995'te onaylandı.

Anlaşmaya göre, üye ülkeler hizmetlerin serbest dolaşımı konusunda yaptıkları muameleleri ve çekincelerini on yıl içerisinde kaldırmak zorundadırlar. On yıl, 2005 Yılında dolacaktır. 2000 yılında başlayan yeniden görüşme (müzakere) sürecinde bir çok ülke hizmet serbestisi konusunda çekincelerini belirtmeye başlamıştır. Taahhüt Listeleri'nde, yabancı gerçek ve tüzel kişilerin, tanımlanan hizmet sektörlerinde ve hizmet sunumu şekillerinde hangi kısıtlamalar dahilinde çalışabileceği tanımlanmıştır. Muafiyet listelerinde ise, ikili anlaşmalardan doğan

başka ülkeleri kayırıcı hüküm ve kısıtlamalar yer almaktadır. 2005 yılında tüm ülkeler, Muafiyet Listeleri ile varsa Taahhüt Listesi'nde beyan edilenlerin dışındaki kısıtlarını kaldırmak durumundadır

Hizmet Ticareti Genel anlaşmasıyla (GATS), esasen hizmet ticaretinin uzun vadede serbestleşmesini öngörmekle birlikte, kısa vadede, hizmetler alanında ülkelerin Durumlarını belirlemeyi de amaçlamaktadır. Bu sayede, taraf ülkelerin hizmet ticaretinde mevcut durumdan daha kısıtlayıcı önlemlere yönelmesi engellenebilmektedir.

Ancak halihazırda, DTÖ üyesi ülkelerin GATS çerçevesinde hizmet ticaretine yönelik taahhüt listeleri farklılıklar göstermektedir.

Yetkin mühendislik nedir? Halen uygulanmakta olan 3458 sayılı Yasa ile mühendis unvanını almak için iki şart aranmaktadır. Bunlar, "kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar hariç Türk Mimar ve Mühendis Odaları Birliği'ne üye olmak ve yüz kızartıcı bir suçtan hüküm giymemiş olmak" şeklindedir. Gündeme getirilen yasa tasarısı ile aşağıdaki maddelerin de eklenmesi düşünülmektedir:

"1) İlgili meslek alanlarında, uzman mühendisler veya uzman mimarlar denetiminde en az beş yıl çalışmak ve bunu belgelemek, 2) Uzman mühendis ve mimar sınavında başarılı olmak."

Bilindiği gibi, 17 Ağustos 1999 Depremi'nden sonra yürürlüğe sokulan "Yapı Denetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" ile kamusal denetim alanı "özel şirketlere" devredilerek ticarileştirilmiştir. Kararnameye haklı olarak karşı dava açan TMMOB, bu kararnamenin iptali için mücadele etmiş, açılan dava sürecinde yer almıştır. Gelinen bu dönemde TMMOB ve bağlı odalardan aynı kamusal duyarlılığı göstermesi beklenmektedir. Örgütümüzde yoğun olarak tartışılan "Yetkin Mühendislik" konusu AB sürecinde yürütülen çalışmalar nedeniyle daha da güncellemiştir.

Yetkin Mühendislik, Meslek içi Eğitim ve Belgelendirme süreci, odaların ve çatı örgüt TMMOB'nin yayınladığı yönetmeliklerle kalmadı, AB Genel Sekreterliği tarafından yürütülen "Mesleki Yeterliliklerin Düzenlenmesi ve Tanınması Hakkında Kanun Tasarısı Taslağı" çalışmalarına TMMOB da katılmıştır. Kanun tasarısı taslağında temel olarak öncelikle Avrupa Brliği'ne girilmesi durumunda, üye ülkelerdeki serbest dolaşıma giren meslek mensuplarının mesleğini icra edebilmesi için gereken eğitim ve iş deneyimi koşulları belirlenmekte, bu konudaki ülkelerin kendi koşullarına göre belirlediği istisnalar liste şeklinde sıralanmaktadır. TMMOB, "Mesleki Yeterliliklerin Düzenlenmesi ve Tanınması Hakkında Kanun Tasarısı Taslağı" (26 sayfa) ve "Mesleki Yeterliliklerin Tanınmasında Avrupa Komisyonu Tarafından Sunulan Avrupa Parlamento ve Konsey Direktifi İçin Bir Öneri" (158 sayfa) hakkında odaların görüşlerinin toplanmasını 20 Nisan 2004 tarihinde 412 sayılı yazısı ile istemiştir.

Çemberin son halkası ise yıllardır çeşitli platformlarda tartışılan Yetkin Mühendislik Yasası'nın çıkarılması talebi Bayındırlık Bakanlığı tarafından TMMOB'ye iletilmiş ve TMMOB Yönetim Kurulu tarafından hazırlanarak "Yetkin Teknik Eleman Kanunu Tasarısı Taslağı" 28 Şubat 2005 tarihinde Bakanlığa gönderilmiştir.

Kanun Taslağı'nın

Amacı : "Bu Kanunun amacı, ülke ve toplum yararları doğrultusunda meslek alanları ile ilgili denetimin yapılabilmesi, yetkili üyelerin tanımlanması, üyelerin mesleki ve bilimsel çalışmalarına yaptıkları işlere ve tamamlayıcı eğitimlerine dayanan uzmanlıklarının Meslek Odalarının belirlenmesi, belgelendirilmesi ve gerektiğinde yetkili üyelerin kamuoyuna önerilmesinin sağlanmasıdır" şeklindedir.

Kaynakça: Elektrik Mühendisleri Odası 40. Genel Kurulu AB-GATS vVe Mühendislik Komisyonu Raporu TMMOB "GATS Nedir.?" Kitabı